

plicatul și subtilul mecanism al psihologiei lui și i-l demontează cu atenție de orfevru, în duhul blindeții, cînd se decide a lămuri și repune în echilibru cazurile de conștiință, deloc mărunte, ce-l întîmpină, problemele deloc neglijabile ale eticii, ale buneii conviețuirii în societate, ce abordează.

Casa asta veche și dragă, recent văzută, în premieră pe țară, la Teatrul Dramatic din Brașov, cu prilejul și în cadrul abia încheiatului Festival al dramaturgiei ruse și sovietice, nu este ceea ce s-ar numi o lucrare de vîrf în creația lui Arbușov. Aș socoti-o, dimpotrivă, mai degrabă o lucrare de rutină, în raport cu scrierile care l-au consacrat. Dar, firavă în osatura și țesătura ei dramatică — poate pentru că se angajează în investigarea unui univers tematic des bătătorit — acela al relațiilor conjugale — cu o instrumentație prea sumară pentru a izbuti pătrunderi în profunzime — ea nu dezmente calitățile caracteristice, reprezentative ale autorului.

Cu uneltele, (și efectele) melodramei și ale vodevilului (o îmbinare, numai aparent forțată), Arbușov privește o căsnicie ajunsă la limita degradării, în care, așadar, combustia sentimentelor ce-i întrețineau coeziunea, s-a stins, trecînd din focul marilor elanuri și visuri ale iubirii și ale idealurilor comune între soți, în apa stătută a nepăsării și în cenușa deprinderilor nevolnice; de aici — din climatul însingurărilor ce nu se pot înșela pe sine, scäldate în nostalgia goale de forță revitalizantă în care căsnicia se destramă — sint urmărite căile noi către care, dezlegați de obligații reciproce, pornesc pentru a-și reface viața foștii soț și soție; noile lor drumuri se deschid într-o tîrzie și inoperantă descoperire a zestreii sufletești ce innobila și pe unul și pe celălalt, neștiută însă și, de aceea, nefructificată sub regimul eșuatei lor conviețuirii, dar de natură a risipi tonifiant aerul de regrete și melancolie sub care se petrece despărțirea...

Lacrima, în această melodramă, nu e grea pînă la plîns, după cum comedia erorilor și a qui-pro-quo-urilor nu depășește hotarul surisului destins în construcția ei vodevilească. Personajele ezită între a fi caractere și a se rezuma la pure compoziții de culoare, acțiunea se satisface cu argumente și efecte de situație, atmosfera generală e senină, chiar zglobie, și doar superficial și catifelat striată de adumbriri. E ceea ce, cu un spor de trepidăție, poate prea insistentă, a fost avut în vedere și de Mihai Berechet (regizorul spectacolului). Apăsînd mai mult pe pedala vodevilească, el a rarefiat, poate, substanța problematică a piesei, dar a și ocolit riscul lacrimogenului siropos la care piesa se pretează. Disponibilitățile comice ale echipei brașovene au putut astfel să se desfășoare în voie (în voie bună), marcînd viața scenei de evoluția, prin firea rolului, operetistică a Virginiei Marcu, de ingenuitatea Luminiței Blănaru, de aura hazliu bătrînească a Angelei Costache, de vivacitatea în imbroglia a lui E. Mi-

hailă-Brașoveanu și a lui Paul Lavric, ca și de vivacitatea, în ansamblu, tinerește susținută de Ștefan Dedu Farca, Melania Niculescu, Mihaela Nestorescu și ceilalți. Fără prea mari investiții creatoare, în cadrul scenografic mult și elegant aerat al Floricăi Mălureanu, ei au umplut și ritmat două ore de destindere, nu sărace însă în chemări la meditație.

Fl. T.

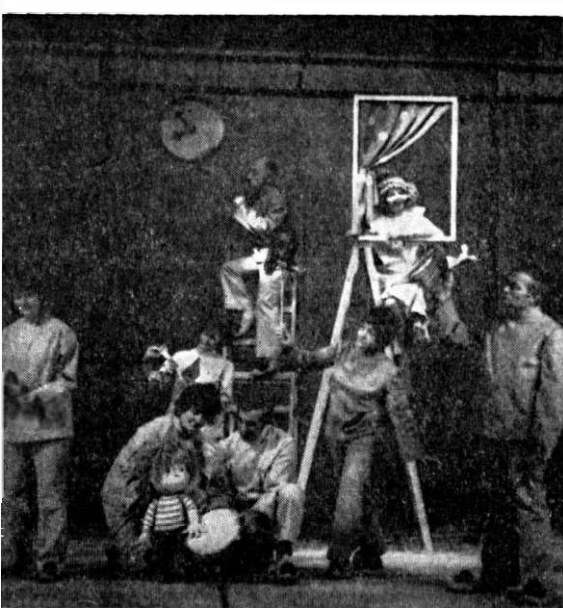

Teatrul „Țändărică”

POVESTEA TIMPULUI PIERDUT

de Evghenii Șvarț

Evghenii Șvarț e, de fapt, un autor de „basme adnotate” pentru adulți; simbolurile sale sînt construite concentric și-și dezvăluie sensurile gradat, după o savantă tehnică a desfolierii, păstrîndu-se în același timp naive și subtile. Cînd serie pentru copii, preocuparea sa e de a fi simplu, limpede și convingător; dar și atunci e sesizabil un mod aparte de a interpreta un subiect dat. Ca, de pildă, și în *Povestea timpului pierdut*, unde școlarul

Conviețuirea dintre actor și păpușă...

Petea Zubov și trei colegi ai săi întârzie mereu de la școală, din cauza prostului obicei de a zăbovi pe drum cu tot soiul de fleacuri. „Nu pierdeți timpul!” e un principiu sfânt în orice decalog didactic; Evghenii Șvart are originalitatea de a considera timpul nu în mod tradițional, din unghiul de vedere al celui ce-l irosește, ci privind clepsidra dinspre partea ei de jos, unde se stringe un timp cu semnul minus; astfel, clipa fugace nu-și ia zborul undeva în eter, ci se acumulează în profitul forțelor răului. Niște vrăjitori pîndesc pe lângă fiecare pierde-vară, stringînd cu avaritate minulele și orele omorite, transformînd pe nesimțite copilăria într-o prematură bătrînețe, iar ei prefăcîndu-se în copii pe seama celor depozedați. Firește că vraja va fi dezlegată, pentru că în basme există întotdeauna și simpatizanți ai forțelor binelui, care-i învață pe eroi cum să vină de hac dușmanilor. Către final, povestirea intră, cam în grabă, pe făgașul normal al fabulei care are o morală pentru copiii cuminți.

Marile succese de la „Tăndărică” s-au întemeiat întotdeauna pe texte de o fantezie poetică ieșită din comun. Totuși, pentru spectacolul de păpuși, o acțiune clară, chiar liniară, nu reprezintă un handicap; dimpotrivă, mijloacele teatrale pot fi astfel mai lesne puse în valoare și ezelate pînă la strălucire; condiția reușitei e atunci desăvîrșita lor convergență.

Undeva în jurul punctului de convergență se decide și soarta montării de la „Tăndă-

rică”. Artiștii de aici au o prea mare siguranță profesională pentru ca o înscenare „clasică” să le mai pună probleme dificile; dar nici nu mai e, pentru ei, prea interesantă. Tocmai de aceea săvîrșesc mici incursiuni în teritorii mai puțin uzate, încearcă variațiuni pe anumite teme; și bine fac — chiar dacă astfel își asumă riscul să producă și spectacole care să nu se situeze la cota maximă a propriului lor nivel. Regizorul Ștefan Lenkisch a prospectat în două direcții. Pe de o parte, și-a ales colaboratori care, circulînd și în lumea scenei „mari”, poartă cu ei pretutindeni gustul descoperirii: scenograful Zizi și Ștefan Frențiu și compozitorul Ștefan Zorzor. Pe de alta, a utilizat o formulă combinată, păpuși-actori, fără a înstaura vreo convenție anume; uneori păpușile sînt mînuite din spatele unui paravan obișnuit, alteori „la vedere”: după cum actorii apar cînd în costumul neutru al minitorului, cu capetele „lor”, cînd purtînd măștile personajelor, sau numai un element sugerînd o nouă identitate scenică. Toate acestea dau o compoziție polivalentă și însuflețită, ale cărei elemente nu fuzionează întotdeauna.

Alegerea colaboratorilor a fost, evident, o inspirație fericită: atît compozitorul cît și scenograful sînt în același timp destul de originali și destul de maleabili pentru a introduce un aer de noutate, fără a rupe brutal cu limbajul consacrat al scenei pentru copii. Muzica e vie, impulsionează dinamica spectacolului, păpușile au hazul lor, panourile — deși manevrarea lor nu are o motivație strictă — sînt decorative, de bun-gust.

Conviețuirea dintre actor și păpușă cunoaște variații de temperatură. Poate că regizorul nu și-a acordat suficient răgaz pentru a pune la punct „desenul”, poate că a contat prea mult pe calitatea improvizăției... Uneori, tocmai de aici emană căldura, spontaneitatea, umorul; cîțiva dintre artiștii-păpușari (Justin Grad, Florentina Lenkisch, Valeriu Simion) știu să treacă prin scenă cu naturalețe, să schițeze gestul expresiv chiar și atunci cînd n-au în vîrfurile degetelor infinitesimala mișcare a păpușii; dar o parte a echipei, deși dovedește o bunăvoință enormă, nu e — trebuie s-o recunoaștem — pregătită pentru această probă. Se știe că orice scenă (cu atît mai mult una așa de mică) e o lupă necruțătoare; a expune în plină lumină interpreți care nu au formație de actori și a-i pune în situația să joace e în sine un act riscant. Din stînjeneală, din neștiință, din lipsa deprinderii, apare senzația de monotonie și dezordine. Capitolul cel mai periclitat: vocile.

Dincolo de bătaia oricărei săgeți critice există însă și aici acel simbreu de miracol ce se naște întotdeauna din solidaritatea și antrenul jocului colectiv, practicat sincer și din convingere: puterea de a capta participarea spectatorilor. Ceea ce, în cazul copiilor, exclude trișarea.